

KORRALDUS

Keskkonnaloa väljastamise korralduse eelnõu

1. OTSUS

Tuginedes keskkonnaloa taotlusele, võttes aluseks VeeS [1] § 187 p 7, § 191 lg 1, HMS [2] § 40 ja § 46 Keskkonnaamet otsustab:

1.1. Anda Elva Vallavalitsusele (edaspidi *taotleja*) tähtajatu keskkonnaluba nr KL-517493 Ubesoo oja (VEE1022800) paisutamiseks Liivaku paisuga (PAIS011410) Liivaku paisjärve kinnistul (registriosa nr 8274050; katastritunnus 66601:001:0221) Ervu külas Elva vallas Tartumaal

1.2. Avalikustada keskkonnaloa andmise teade väljaandes Ametlikud Teadaanded, kanda keskkonnaluba nr KL-517493 (edaspidi *keskkonnaluba*) keskkonnaotsuste infosüsteemi KOTKAS (<https://kotkas.envir.ee/>) ja teha teatavaks menetlusosalistele.

[1] Veeseadus (edaspidi *VeeS*)

[2] Haldusmenetluse seadus (edaspidi *HMS*)

2. ASJAOLUD

2.1. Keskkonnaloa taotluse läbivaatamine

Elva Vallavalitsus (reg kood: 77000170; aadress: Kesk tn 32, Elva linn, Elva vald, Tartumaa) esitas 25.11.2022 Keskkonnaametile keskkonnaloa taotluse nr T-KL/1014181 Ubesoo oja (VEE1022800) paisutamiseks Liivaku paisuga (PAIS011410) Liivaku paisjärve kinnistul (registriosa nr 8274050; katastritunnus 66601:001:0221) Ervu külas Elva vallas Tartumaal, registreeritud 25.11.2022 kiri nr DM-122241-1.

Keskkonnaamet saatis 07.12.2022 Elva Vallavalitsusele kirja nr DM-122241-2, milles palus esitada puuduvad maaomanike nõusolekud. Elva Vallavalitsus palus 03.01.2023 saadetud e-kirjas pikendada puuduste kõrvaldamise tähtaega kuni üks kuu, registreeritud 03.01.2023 kiri nr DM-122241-3. Keskkonnaamet pikendas 03.01.2023 puuduste kõrvaldamise tähtaega kirjaga nr DM-122241-4 kuni 03.02.2023. Elva Vallavalitsus esitas 24.01.2023 puuduvad andmed

parandustaotlusega T-KL/1014181, registreeritud 24.01.2023 kiri nr DM-122241-5.

Keskkonnaluba on kohustuslik, kui toimub veekogu paisutamine (VeeS § 187 p 7). Isikul, kes taotleb keskkonnaluba veekogu paisutamiseks, peab olema selleks tegevuseks kirjalik nõusolek maaomanikult, kelle maa niiskusrežiimi paisutamine mõjutab (VeeS § 190 lg 4). Elva Vallavalitsus esitas taotluste koosseisus kinnistute Künka, Marguse, Hanseni, Metsa, Liivaku, Ennu, Jaasoni ja Kaasiku omanike nõusolekud paisutamiseks.

Keskkonnaamet kontrollis keskkonnaloo vee erikasutuseks taotluse vastavust VeeS § 190 lg 1, KeÜS[1] § 42 lg 1 ja määruse nr 56[2] § 9 ja § 12 nõuetele ning hindas esitatud materjale piisavaks keskkonnaloo taotluse menetluse algatamiseks.

2.2. Keskkonnaloo taotluse ning otsuse eelnõu avalikustamine ning menetlusosaliste teavitamine

Keskkonnaamet rakendab keskkonnaloo andmisel avatud menetlust. Keskkonnaamet avaldas menetluse algatamise teate ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded 25.01.2023. Teate kohalikus või maakondlikus ajalehes võib jätta avaldamata, kui kavandatud tegevusega kaasnev keskkonnahäiring või keskkonnarisk on nii väike, et selle vastu puudub piisav avalik huvi (KeÜS § 47 lg 2). Keskkonnaloo andmine otsustatakse hiljemalt 90 päeva jooksul nõuetekohase taotluse saamisest arvates (24.04.2023; KeÜS § 49 lg 1).

Keskkonnaamet teavitas omavalitsust keskkonnaloo taotluse menetluse võtmisest ning info keskkonnaloo taotluse väljapanemise vajaduse kohta Elva valla veebilehel ja kuna keskkonnaloo taotlejaks on omavalitsus ise, siis eraldi arvamust keskkonnaloo taotluse kohta omavalitsuselt ei küsitud (KeÜS § 43 lg 1) (registreeritud 24.01.2023 nr DM-122241-6).

Keskkonnaamet teavitas 24.01.2023 menetlusosalisi (piirinaabreid) keskkonnaloo taotluse menetluse võtmisest kirjaga nr DM-122241-7 (KeÜS § 46 lg 1 p 1). Piirinaabrid ei avaldanud soovi saada infot keskkonnaloo taotluse edasise menetluse kohta.

Keskkonnaamet teavitas XX.02.2023 keskkonnaloo andmise otsuse eelnõu valmimisest ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded ja saatis menetlusosalistele arvamuse/vastuväidete esitamiseks (HMS § 48 lg 1, § 49 lg 1).

Eelnõudele ettepanekuid ja vastuväiteid ei esitatud/esitati.

2.3. Haldusakti andmisest teavitamine

Keskkonnaluba või keskkonnaloo andmisest keeldumise otsus toimetatakse taotlejale ja teistele isikutele, kelle õigusi keskkonnaluba või selle andmisest keeldumise otsus piirab, kätte keskkonnaloo andja poolt postiga või elektrooniliselt (KeÜS § 58 lg 1, HMS § 25–30).

Loa andja toimetab keskkonnaloo kinnistute aadressiga: Künka, Marguse, Hanseni, Metsa,

Liivaku, Ennu, Jaanson ja Kaasiku omanikele postiga või elektrooniliselt.

[1] Keskkonnaseadustiku üldosa seadus (edaspidi *KeÜS*)

[2] keskkonnaministri 23.10.2019 määruse nr 56 „Keskkonnavalda taotlusele esitatavad täpsustavad nõuded ja loa andmise kord ning keskkonnavalda taotluse ja loa andmekoosseis“ (edaspidi *määrus nr 56*)

3. KAALUTLUSED

3.1. Keskkonnamõju hindamise vajalikkuse üle otsustamine

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 6 lg 1 alusel ei kuulu taotleja poolt kavandatav tegevus oluliste keskkonnamõjuga tegevuste hulka, mille korral on keskkonnamõjude hindamine kohustuslik. Keskkonnavalda lubatud tegevus kuulub eespool nimetatud seaduse § 6 lg 2 p-s 18 nimetatud tegevusvaldkonda, mille täpsustatud loetelu on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruses nr 224 ”Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu”. Antud määruse §-s 11 ja 15 ei ole planeeritavaid tegevusi nimetatud. Seega ei kuulu keskkonnavalda lubatav tegevus tegevusvaldkondade hulka, mille puhul tuleb kaaluda keskkonnamõju hindamise vajalikkust.

3.2. Kaalutlused keskkonnavalda andmisel

Loa andja võttis keskkonnavalda andmise menetluses aluseks HMS, KeÜS, VeeS ja selle alamaktide sätteid. HMS § 5 lg-d 2 ja 4 sätestavad haldusmenetluse eesmärgid ning § 6 ja § 38 lg 1 kohustavad haldusorganit välja selgitama asjas tähtsust omavaid asjaolusid. Selleks, et hinnata taotletud tegevuse võimalikku mõju ning vajalike meetmete tagamise võimalikkust, võttis loa andja menetluse läbiviimisel lisaks taotlusele aluseks ka olemasolevad registriandmed ja muud kättesaadavad alusdokumendid.

Keskkonnavalda andmise otsustamisel lähtuti järgmistest dokumentidest:

1. Keskkonnavalda taotlus koos lisadega;
2. Ida-Eesti veemajanduskava 2022-2027;
3. II hange. 919 tõkestusrajatise inventariseerimine (Töö nr 0712, <https://www.keskkonnaagentuur.ee/et/eesmargid-tegevused/projektid/tokestusrajatiste-inventariseerimine-vooluveekogudel-kalade-3>), (edaspidi *koondaruanne*).

3.2.1. Veekogu ja paisu kirjeldus

Ubesoo oja on tehiskogude veekogu, mis kuulub Võrtsjärve alamvesikonda ja Ida-Eesti vesikonda. Veekogu kuulub kas osaliste lõikudena või tervikuna riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude

loetellu. Ubesoo oja pikkus on 17,2 km, valgala suurus on 99,8 km² ja suubub Võrtsjärve. Ubesoo oja algab Liivaku paisjärvest ca 2,3 km ülesvoolu.

Koondaruande 03.08.2012 andmetel:

Liivaku paisu liigveelaskmeks on raudbetoonist kaev-veelase, veetaseme reguleerimine toimub puitvarjadega. Kaev-veelase ülevoolu ava on suurusega 1,70 x 2,00 m. Raudbetoonist kaevu sisesseinad olid sammaldunud, välisseinad veepiirilt vähesel määral murenenud. Kaev-veelaskme ülavee poolses seinas oli 1,0 m laiune varjadega põhjani avatav ava. Äravool toimus DN1000 torustiku kaudu, mis rajatud 1 m pikkustest torudest. Äravoolu torustiku viimane alavee poolne toru koos betoonist otsakuga oli ära vajunud. Paisu muldkeha ülavee poolne nõlv oli kaetud heintaimestikuga, mulde harjal oli kruuskattega tee. Alavee poolne nõlv oli kaetud roht- ja puittaimestikuga. Paisjärve kasutatakse supluskohana ja on asula maastikku kujundav rajatis.

3.2.2. Paisutustasemed, veetasemete reguleerimine ja ökoloogiline miinimumvooluhulk

Paisutamise seotud kõrgeima, madalaima ja normaalpaisutustaseme absoluutkõrgus määratakse keskkonnavalas (määrus nr 54[1] § 2 lg 2). Paisutamist tuleb korraldada viisil, mis tagab keskkonnavalas määratud paisutustasemed ja ökoloogilise miinimumvooluhulga säilitamise vesiehitistest allavoolu looduslikus voolusängis (määrus nr 54 § 2 lg 1).

Keskkonnaamet määrab Ubesoo ojas Liivaku paisul lubatava normaalpaisutustaseme 55,42 m abs (EH2000[2]). Paisutus tuleb hoida märgitud tasemel ja kogu vooluhulk tuleb juhtida üle paisu. Kui madalveeperioodil on vooluhulgad väikesed ja ülevool katkeb, tuleb vastavalt alandada paisutustaset, et oleks tagatud vähemalt ökoloogiline miinimum vooluhulk või looduslik vooluhulk kui see on ökoloogilisest miinimumvooluhulgast väiksem.

Keskkonnavalas kehtestatud normaalpaisutustasemest erineva paisutustaseme kasutust võib lubada suurveeaegselt või madalveeperioodil võimalikult lühiajaliselt. Lisaks on normaalpaisutustasemetest oluliselt erinevad paisutustasemed lubatavad paisu remondi, rekonstrueerimise või paisjärve setetest puhastamise korral, kuid sel juhul tuleb veetaseme oluline alandamine eelnevalt kooskõlastada kirjalikult Keskkonnaametiga kaks nädalat enne veetaseme alandamist.

Paisu haldaja/hooldaja peab olema valmis lumesulamisest ja sadudest tingitud suurvee ohutuks läbi laskmiseks. Suurvee ajal peavad paisurajatised tehniliselt võimaldama suurvee läbilaskmise.

3.2.3. Seire kohustus, paisu ja paisjärve hooldus

Määruse nr 54 § 3 lg 1 kohaselt määratakse loaga paisu hoolduse nõuded ning tehnilise seisukorra ülevaatamise sagedus, aeg ja tähtaeg. Paisutamise juhendi (http://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/paisutamisejuhend.pdf AS Maves 2008) kohaselt jaguneb paisu ohutusjärelvalve vaatlusteks ning aasta või pikemate ajavahemike tagant sooritatavateks ülevaatusteks. Loa andja hinnangul on piisav, kui tagatakse

paisu pidev tehniline korrashoid ja hooldus, samuti teostatakse enne ja pärast suurveeperioode paisu ülevaatus (vajadusel ka rohkem), vajadusel likvideeritakse tekkinud muutused ja deformatsioonid ja pais hoitakse puhas veega peale kanduvast risust ja jääst, vältimaks ummistusi, üleujutusi.

VeeS § 174 lg 5 p 1 kohaselt on paisu omaja kohustatud tagama paisu tehnilise korrashoiu ja vajaduse korral hoolduse. Seega peab loa andja hinnangul pais tehniliselt korras olema pidevalt, paisu omanik peab regulaarselt hindama ehitiste seisukorda ja hooldus- ja remonditööde vajadust.

Määruse nr 54 § 3 lg 2 kohaselt määratakse loaga paisu hoolduse ja tehnilise seisukorra andmete säilitamise aeg ja esitamise sagedus. Keskkonnanaloa kehtima hakkamisest tuleb kasutusele võtta paisu ülevaatus leht, mida võib pidada ka elektroonilisel kujul ning mis peab sisaldama regulaarselt uuendatavat teavet paisu tehnilise seisukorra kohta ning teavet paisul tehtud ehitus- ja hooldustööde kohta. Paisu ülevaatus lehe näidis on Keskkonnaameti kodulehel aadressiga <https://keskkonnaamet.ee/media/3742/download>. Paisu ülevaatus leht tuleb esitada Keskkonnaametile vajadusel selle nõudmisel.

Määruse nr 54 § 4 lg 1 p 1 kohaselt võib Keskkonnaamet vastavalt vajadusele määrata keskkonnanaloas veetaseme ja vooluhulga seire viisi, sageduse ja aja. Arvestades asjaolu, et tegemist on paisuga, mille eesmärk ei ole regulaarne veetaseme muutmine, ei näe Keskkonnaamet vajadust pidevaks veetaseme ning äravoolu seireks.

Määruse nr 54 § 4 lg 1 p 3 kohaselt võib Keskkonnaamet vastavalt vajadusele määrata keskkonnanaloas paisutamise tõttu paisu taha tekkiva settekihi paksuse ja pindala seire viisi, sageduse ja aja. Keskkonnaamet märgib, et paisu kontrollimatul avamisel või purunemisel uhutakse osa setteid allavoolu ja selle tagajärjel hävivad lühemaks või pikemaks ajaks kalade elu- ja sigimispaiad paisust allavoolu jäävatel kärestikel ning kiirevoolulistel lõikudel. Paisjärve eutrofeerumisaste iseloomustab paisjärve kogunenud toiteainete hulka ning sellega kaasnevat eeldatavat mõju vee kvaliteedile nii paisjärves kui ka jões allpool paisjärve. Mida eutrofeerunum on paisjärv, seda tõenäolisem on paisjärve negatiivne mõju jõe vee kvaliteedile (hüpkoksia esinemine, kõrge ammooniumiooni sisaldus vees, vee hapnikusisalduse ja pH suured kõikumised).

Koondaruandes antud hinnangu kohaselt on Liivaku paisjärv mõõdukalt eutrofeerunud. Arvesse võttes, et tegemist on mõõdukalt eutrofeerunud paisjärvega ei näe Keskkonnaamet vajadust lähimal ajal setteuuringu läbiviimiseks Liivaku paisjärves.

Kui paisjärves ilmnevad täissettimise ja kinnikasvamise tunnused, tuleb seda setetest puhastada. Selleks tuleb Keskkonnaametile esitada veekeskonnariskiga tegevuse registreeringu taotlus veekogust setete eemaldamiseks veekogu korrashoiu eesmärgil. Taotluse saab esitada keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS.

3.3. Kalade läbipääsu vajadus ja veemajanduskava eesmärgid

Pinnavee, rannikuvee ja põhjavee kaitse raamistik on kehtestatud veepoliitika raamdirektiivis, mis on ülevõetud veeseadusega. Pinnavee kaitse eesmärk on pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude vähemalt hea seisund ning pinnavee kaitse eesmärgi saavutamiseks tuleb vältida pinnaveekogumite ökoloogilise ja keemilise seisundi halvenemist (VeeS § 32 lg 1 ja § 33 lg 1).

VeeS § 174 lg 3 kohaselt peab looduskaitseaduse § 51 lõike 2 alusel lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaigana määratud veekogule või selle lõigule ehitatud paisul omanik või valdaja tagama kalade läbipääsu nii paisust üles- kui ka allavoolu. Ubesoo oja ei kuulu antud nimistusse.

VeeS § 174 lg 5 p 2 kohaselt on paisu omanik kohustatud tagama paisul vee-elustiku kaitse, sealhulgas Keskkonnaameti nõudmisel kalade läbipääsu nii paisust üles- kui ka allavoolu VeeS § 174 lg 3 nimetamata veekogudel.

Määruse nr 19[3] alusel on Ubesoo oja veekogumina määratletud ning Ida-Eesti veemajanduskavas 2022-2027[4] on hinnatud veekogumi Ubesoo (1022800_1) koondseisund 2021. aasta seisuga heaks. Ida-Eesti veemajanduskava 2022-2027 meetmeprogrammis ei ole ettenähtud meetmeid Liivaku paisu osas.

Koondaruandes anti Liivaku paisule kalapääsu rajamise vajalikkusele koondhinnang 4, rändetingimuste parandamine pole vajalik. Liivaku paisu piirkonna kalastikuline tüüp on kalastikule elupaigaks sobimatu.

Liivaku paisjärv asub lähtest ca 2,3 km kaugusel ülesvoolu ning on kraavitatud ja sirge ning seal ei ole vääriselupaiku, talvitumisalasid ega allikajärvi. Seega ei ole antud kohas kalanduslikult kalapääsu, kui investeeringu tegemine otstarbekas. Eelnevalt tulenevalt on Keskkonnaamet seisukohal, et kalade läbipääsu ei ole vaja tagada.

3.4. Otsekohalduvad nõuded

Keskkonnaloaga kaasnevad loa taotlejal seadusandlusest tulenevad õigused ja kohustused. Loa taotleja peab järgima VeeS ja nende alamaktides kajastatud nõudeid ning kohustusi. Keskkonnaamet on seisukohal, et seadusandlusest tulenevaid nõudeid ei ole otstarbekas kanda keskkonnaloale. Olulisemad keskkonnavalased kohustused loa omajale on toodud Keskkonnaameti kodulehel rubriigis „Loa omaja meelespea“. Kohustused on leitavad Keskkonnaameti kodulehe aadressilt: <https://keskkonnaamet.ee/keskkonnakasutus-keskkonnatasu/keskkonnakaitseeluba/loa-omaja-meelespea#vee-erikasutus>.

3.5. Muud olulised nõuded

KeÜS § 62 lg 2 p 2 kohaselt tunnistab Keskkonnaamet keskkonnaloa kehtetuks, kui loa omaja ei täida loaga või õigusaktiga sätestatud nõudeid ja loa kehtetuks tunnistamist nõuab oluline avalik huvi või loa omajat on sellise rikkumise eest karistatud. Samuti võib Keskkonnaamet

tunnistada KeÜS § 62 lg 2 p 3 alusel keskkonnaloa kehtetuks, kui loa omaja on esitanud teadvalt valeandmeid, mis mõjutasid keskkonnaloa andmise otsustamist. Keskkonnaamet võib loa kehtetuks tunnistada ka KeÜS § 62 lg 2 p 1 kohaselt KeÜS §-s 59 sätestatud alustel, kui avalikku või kolmanda isiku huvi ei ole võimalik tõhusalt kaitsta loa muutmisega.

Veeseaduse § 174 lg 1 alusel on veekogu paisutamine tegevus, millega tõstetakse vooluveekogusse ehitatud ehitisega vooluveekogu looduslikku veetaset rohkem kui 0,3 meetrit. See tähendab, et pais on ehitis. Keskkonnaamet kontrollis ehitisregistrist, et Liivaku pais (PAIS011410) ei ole kantud 14.02.2024 seisuga ehitisregistrisse. Keskkonnaamet juhib tähelepanu, et ehitis tuleb kanda ehitisregistrisse ja saada vajalik kasutusteatis vastavalt ehitusseadustiku Lisale 2.

[1] Keskkonnaministri 09.10.2019 määruse nr 54 "Veekogu paisutamise, paisu likvideerimise ja veetaseme alandamise täpsustatud nõuded ning ökoloogilise miinimumvooluhulga määramise meetodika"

[2] Euroopa Vertikaalne Referentssüsteem ehk Amsterdami null;
<https://www.riigiteataja.ee/akt/126072017002?leiaKehtiv>

[3] Keskkonnaministri 16.04.2020 määrus nr 19 „Pinnaveekogumite nimekiri, pinnaveekogumite ja territoriaalmere seisundiklasside määramise kord, pinnaveekogumite ökoloogiliste seisundiklasside kvaliteedinäitajate väärtused ja pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude kvaliteedinäitajate väärtused“ (edaspidi määrus nr 19).

[4] Ida-Eesti veemajanduskava 2022-2027 (kinnitatud keskkonnaministri 07.10.2022 käskkirjaga nr 1-2/22/357).

VAIDLUSTAMINE

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavaks tegemisest, esitades vaide haldusakti andjale haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

Emma Krikova
Emma.Krikova@keskkonnaamet.ee